

[Time:3 Hrs]		[Marks:100]	
Please check whether you have got the right question paper.			
N.B:	1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks. 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.		

Q.1		Attempt any TWO of the following Questions.	20
	A	State the contribution of Arya Samaj for Indian Society.	
	B	Write an essay on Singh Sabha Movement.	
	C	Explain the importance of socio-religious reform movement.	
Q.2		Attempt any TWO of the following Questions.	20
	A	Discuss the stages in the development of English education in India.	
	B	Describe the role of Indian Press for social awakening.	
	C	Highlight the development of Railway in India during the British periods.	
Q.3		Attempt any TWO of the following Questions.	20
	A	Explain how commercialization of Agriculture in India during the British rule was harmful for Indian peasants?	
	B	Evaluate the contribution of Dadabhai Naoroji for creating Economic Nationalism in India.	
	C	State the causes of decline of Indian Handicraft.	
Q.4		Attempt any TWO of the following Questions.	20
	A	Describe the contribution of Mahatma Phule and Savitribai Phule in the emancipation of Women in India.	
	B	Describe the nature of Dalits issues in India during British rule.	
	C	Discuss the factors that led to Peasant's Movement in India.	
Q.5		Write short notes on Any Two of the following:	20
	A	Brahmo Samaj	
	B	Woods Dispatch	
	C	Ryotwari System	
	D	Dalit Movement	

वेळ ३ तास	गुण 100
कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.	
सूचना:	१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. २. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात. ३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र. 1		खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	20
	अ	आर्य समाजाचे भारतीय समाजासाठीचे योगदान सांगा.	
	ब	सिंह सभा चळवळीवर निबंध लिहा.	
	क	सामाजिक - धार्मिक सुधारणा चळवळीचे महत्व स्पष्ट करा.	
प्र. २		खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	20
	अ	भारतातील इंग्रजी शिक्षणाच्या विकासातील टप्प्यांची चर्चा करा.	
	ब	सामाजिक जागृती मध्ये भारतीय वृत्तपत्राच्या भूमिकेचे वर्णन करा.	
	क	ब्रिटीश कालखंडात भारतातील रेल्वेच्या विकासावर प्रकाश टाका.	
प्र. 3		कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	20
	अ	ब्रिटीश राजवटीत शेतीचे व्यापारीकरण भारतीय शेतकऱ्यांसाठी हानिकारक कसे होते स्पष्ट करा.	
	ब	भारतातील आर्थिक राष्ट्रवादाच्या निर्मितीमध्ये दादाभाई नौरोजींच्या योगदानाचे मुल्यांकन करा.	
	क	भारतीय हस्तउद्योगाच्या न्हासाची कारणे सांगा.	
प्र. ४		खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	20
	अ	भारतातील स्त्रीमुक्तीमध्ये महात्मा फुले आणि सावित्रीबाई फुले यांच्या योगदानाचे वर्णन करा.	
	ब	ब्रिटीश राजवटीत दलितांच्या समस्यांचे स्वरूपाविषयीचे वर्णन करा.	
	क	भारतातील शेतकरी चळवळीला कारणीभूत घटकांची चर्चा करा.	
प्र. ५		खालील पैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.	20
	अ	ब्राह्मो समाज	
	ब	वुडचा खलिता	
	क	रयतवारी पद्धत	
	ड	दलित चळवळ	